

D.ª Isabella Cattini Padrona

Anno Domini 1642.

D L L

li 21 Settembre

218660

VENETIIS IN TYPOGRAPHIA PINELLIANA
Superiorum permisso et Priuilegio. 1625.

DONO EREDI DI

NICOLA E NICOLETTA GATTINI

GATTINI
R
141

ILLVSTRISSIMO

& Amplissimo Senatori,

DOMINICO MOLINO.

LAVRENTIVS PIGNORIVS SAL.

Citum est illud, & decantatum antiquissimi Legum-latoris praeceptum, Illustrissime Domine, ut mulier viro, cui liberi non obtigissent, orbata, conueniret in manum fratri viri sui, qui familiam emortuam suscitaret, et sisteret. Pium sane institutum, & quod humanitatem proxime attingeret. Quod si hoc placuit cordatis viris, & rerum mortalium incertos, & caducos exitus miserantibus, cur porro non placebit vniuersis benignum illud officium, quod impenditur politis, et doctis Ingeniorum imaginibus, quae carissimorum pignorum locum, & vicem obtinent, si eas contigerit, vi aliqua maiore, suis parentibus priuari? Placebit sane, et nemo erit qui improbet, cum in hoc potissimum eluceat vetus Paroemia, ubi amici, ibi opes. Opes nimirum a fato, a rogo, ab ipsa met obliuione. Pradicaui olim de semetipso Cicero, et dignum laude duxit, quod Syracusis Archimedis sepulcrum pene eruisset e dumis, et nobilissima Civitati sui civis monumentum ostendisset. At quanto

quanto maiore praconio celebrandum hoc, amplissime Domine, quod tu nunc consilio, ope, opera praestas? Erat apud me Religiosi viri Musaeum, postumum, ut ita dicam, opus Jacobi Cauacij, quod ille viuens fidei meae commendarat, ut lege inter amicos recepta, viderem, peruiderem, atque ideo si videretur, & ubi videretur expungerem. diem obierat ille satis immature, cum ego multo post de lucubratione optima inieci mentionem, quam Tu diu latere non passus, monitis, & obtestationibus peruicisti ut ederetur, et in publicum aliquando prodiret. Maeste virtute, & pietate DOMINICE MOLINE, cui debebit caelum hoc nostrum, inter alia plurima, reduces musas, et non parua excitamenta nostratum Ingeniorum. Tibi igitur iure optimo sacratur hic foetus, quem Auctor eximie coluit, patronum videlicet suum, et cui quae multa deberet. Ego sane laudaturos etiam nunc confido amicissimi viri ter beatos manes, quod hoc opus, nominis forte indigum et fama, Amplitudini Tuae data opera lubens, et volens inscripserim. Et non nancisci licuisset omnes amici Auctoris litterarios labores, quos mala, & sacrilega manus plagiarij alicuius alio auertit; haberent propria monumenta, quibus se cum fructu per diu oblectarent. Ex unica sane Ode, quam ego apud me, & quidem autographam, delitescere non sum passus, admetientur studiosi, velut ex pede, Herculem hunc nostrum, si non Musagetem at mystam Musarum. Vale Vir Illustrissime, & Pignorium tuum ama ut facis.

Patavij Nonis Octobris. M. DC. XXIII.

LECTORI PIGNORIVS.

EMO forte melius nostra hac aetate monstravit quid valeat viuida, & felix ingenij ab ipsa natura vis, quam IACOBVS CAVACIVS condiscipulus olim noster, & amicus omnium horarum. Is enim tenui patre, institore aromatariæ tabernulae natus, in tenuiore censu, neque magno admodum profectu apud praepceptorem Grammaticum in ipsa pueritia instructus, Casinensi familiae, in clarissimo Coenobio, cui apud nos DIVSTINA tutelariorum est, grandis iam natu, nomen dedit. Vbi rare acerrimae indolis felicitate, partim in exacto tyrocinio monasticae institutionis, partim in quotidiano celebrique precum horariorum penso, Litteras latinas didicit eo Genij plausu, ut & prosa, & versu seria quaeque, iocosa etiam pangeret luderetque ad miraculum usque. Historiarum Libri sex, breuissimo temporis intervallo absoluti, eruditorum manibus teruntur, quos Phoenix Litteratorum Isaacus Casaubonus, vnice mirabatur. Eodem naturae fauentis impetu delineantem, penicillos tractantem, varias Litterarum figuras artificij plane manu ducentem, acu pingentem, Ichnographicas, & Orthographicas aedificiorum formas describentem, & explicantem vidimus olim non semel; & quidem stupentibus magni nominis Architectis. Ad haec rei harmonicae peritiam eo successu sibi comparauerat, ut & canere ad morosiores illam Ecclesiasticam normam, & modulari ad recentioris concentus delicatas leges apprime nosset. Elogia haec sacra, magni operis exiguae sectiunculam, vnius anni spatio elaboravit, pressus ingenti mole negotiorum, quibus par omnino erat, seu facto, seu consilio, seu eloquio esset opus: ingens omnino ornamentum futurus, & religiosae familiae, quae alumnum suum certa spe ad maxima quaeque destinaverat, & non ingratae Patriae, quae illum inter praecipua gloriae suae columnina iam tum adnumerabat; ni Mors sueta illudere mortalium votis, & optima quaeque, in ipso plerumque florentis gloriae exordio, surda, & implacabili falce sibi demerere, subita ingentis morbi veluti ruina oppressisset Venetijs annos natum V. & XL. anno salutis M. DC. XII.

Vixit in abrupto BENEDICTVS vertice montis.
Hoc propior celo, qui magis urbe procul.

Virgineum florem torrebat amore Cupido,
Quam pater implicuit sentibus, et necuit.

D. BENEDICTO.

PRÆSTITI. PATRONO. VNDIQVE. OPTIMO.

ANACORETARVM. MAX.

COENOBITARVM. MAX.

CVIVS. DONVM. EST. SI. QVID. EST.

QVOD. ESSE. VULT. ASSECLA. IACOBVS.

CAVACIVS. PATAVINVS.

SVÆ. MENTIS. SVI. CALAMI.

VOTVM. PENSVM.

HOC. MVSÆVM. EREMO. RVDE.

AT. NON. RVDIS. ANIMI. MONVMENTVM.

PERPETVO. SACRAT. DICATQVE.

AD

AD DIVVM PATRIARCHAM B E N E D I C T V M

Operis excubitozem.

Vod in hoc operis pene vestibulo tū conspi-
ciare BENEDICTE Anachoretarū ma-
xime, Cœnobitarū maxime, id verò sum-
ma cum ratione factum est. vt enim omit-
tamus, hoc omne, quod in oculos dein-
ceps incurret, elaboratum fuisse ab asse-
cla quondam tuo, qui nomen dederat re-
ligiosissimo Cœnobio, quod certat etiam
nunc cum multo clarissima illa denominatione, quæ tuum olim
Casinum attingit; quis te non prodromum tot splendorum
fiderum in hac statione libenter conspiciat, qui tractus terra-
rum occiduos, vitiorum tenebris circumfusus, veluti exoriens
Sol, nitidissima luce perfudisti? Hoc tibi iure sane optimo de-
betur, cuius nomen non inane quidpiam, nuda voce tenus si-
gnificauit; cuius vita iuge, & perpetuum serium, sine aliqua
pueritiæ, aut adolescentiæ labe, vnico tenore decucurrit. Tu
enim id re quod nomine, fauente Deo, prestitisti, vti esses bene-
dictus vberiore cumulo gratiæ, & sisteres te numini vocanti,
spreta auita nobilitate, possiditis honestissimorum paren-
tum studijs, prelata Sublacensi solitudine celeberrimæ frequen-
tiæ Romanæ vrbis, & amore litterarum in amorem cœlestis Pa-
triæ commutato. Tū patrator rerum supra omnem fidem ad-
mirandarum, cum & intima cordis nosse, & inanima tibi ad-
nutum vi diuina præsto essent, & ea præstares, quæ non nisi Deo
summopere coniuncti consueuerunt, tecum tamen habitasti;
neque te transuersum abripi passus es in imos, & præferuidos
illos

illos vortices, qui perpetua vertigine circumagunt superbas, &
nimium sibi fidentes animas. Te beatum BENEDICTE, te be-
neditū BENEDICTE; cuius memoria in benedictione est; quæ
Dominus præuenit in benedictionibus dulcedinis; cui benedi-
ctionem omnium gentium elargitus est, vt scilicet fruereris be-
nedictione non opimi soli, aut roscidi cœli, sed vbertate spiritus
pinguis, & copia cœlestium deliciarum abunde beareris. Adsis
interim o Pater, & hoc vestibulum lumine tuo collustra; filios-
que tuos, quos in Christo genuisti, edoce, vestigijs tuis insisten-
tes veras diuitias, & bonam mentem amare, vt potiantur ali-
quando ea quiete, & securitate, quam hæc nobis obuia peritu-
ra bona, laruato, & fucato cultu vt vt polliceantur, minime ta-
men præstare certum est.

Laur. Pignorius.

DOM. IACOBI CAVACII

Manes

AD AMICOS SUPERSTITES.

*L*vganei saluete Lares, saluete Penates
Numina nascenti conscia facta mihi:
En alios Cæli tractus mea sidera novi
Teque Halicaonij Regia nympha Sali,
Et vos reliquæ Troum, sedesque beatæ
Mœnia Dardaniæ signa superba fugæ;
Modacides Nympha, siluæque, umbræque virentes
Et rura Hamonijs inuidiosa iugis;
Vos oculis haurire meis iuuat vsque, domosque
Pæne Iouis Patriæ posthabuisse meæ:
Jam pridem æthereis quamuis assuescimus oris
Et toto Elysia perfruo ore plagæ,
Hic mihi nascenti doctæ arrisere Puellæ
Primaque Castalio lauius ora vado.
Pythius, & tenerum placidus suscepit in vlnis
Et dedit Ausoniæ plectra, fidesque lyra.
Iussit & æternas famæ volitare per oras,
Et fera luctifica spernere tela necis:
Hinc pia Religio sanctæ commercia vitæ,
Delicijs animum detinere meum:

Vos,

Vos, Diui Heroes, testor comitesque Deorum
Cælica cum Musis Numina mista meis:
Si vos placui sacro si percitus Oestro
Tentaui humano nomina tanta sono.
Este mihi faciles raptæque obliuia Musæ
Pellite. Non satis est occubuisse semel?
Quæ rabies fati, quæ me mala torquet Erinnyes,
Sæuit, & in cineres impia Parca meos?
Quid iuuat æternas cum Musis ducere noctes
Aut calamo lassas detinuisse manus?
Omnia si nigro tantum debentur Auerno
Si mea cum fragili corpore fama perit?
Tu tamen Hadriacæ Lux ò clarissima gentis
MOLINE Aonij duxque paterque chori.
Vosque Antenorida iuncti patriæque fideque
Ingenio, & studijs pectora chara meis:
Tu primo Hermagora nostræ lux altera turbe
Altera Palladiæ cura seuera togæ:
Et cui cum sancto contendunt omne mores,
Nec non sidera de Cruce nomen habes.
Et tu Romæ reparator magne Senectæ
Pignori Aoniæ doctæ Sititor aquæ;
Ferte pedem, dulces animæ, vatemque caducum
Cogite Lauriferum ferre sub astra caput:
Elysios iuxta procures tunc Laureus ibo.
Dux inter patriæ nomina magna meæ.
A tineis blattisque meas secludite chartas
Et famæ faciles ire iubete vias.
Nec me cum Flacco spaciari sæpe pudebit,
Nec tecum Ausoniæ splendida Stella lyra.
Sæpe mihi dicet Romano Lilius ore,
Esto, licet, patanæ fama secunda togæ;
Magna-

Magnanimi manes Poeti grauiore cothurno.
Expedient cui tempora dura sui,
Tollere quem potuit generose uxori ensis,
Frangere Caesaria non potuere mina.
Inde per Aeterios tractus melioraque regna
Instituam ad summi teeta tonantis iter:
Illic Heroes, nostra pars magna Camana,
Ingens aetheria turba decusque domus,
In mea diuinis properabunt basia labris
Forsan in Ambrosios, accipientque sinus.
Est aliquid meruisse Deos, animosque beatos,
Et gratum aethereis nomen habere locis.
Protinus hic vestras cantabunt sidera laudes,
Et secum voluet nomina vestra polus:
Sine ego per superum sedes, seu dulcia Regna
Qua crepat Elysiis aurea silua iugis,
Inter Semideum numeros, mentesque perennes
Traducam vita tempora longa meae,
Sepe ego ab Elysiis vobis praemia mittam
Et precor, ut grates perferat aura meas:
Sepe ego ab aethereis mittam praemia vobis
Et precor, ut grates astra benigna ferant.

Georgius Camerarius.

Vitiferi colles, FORTVNATIOVE recessus;
Exprimeret cum vos calamo CAVACCIVS aureo,
Fama est Medoacum gemmisque auroque superbum
Fluxisse, & preciosa impleisse aspergine ripas.

*Hospes Elysios mirari desine Campos.
Religio Elysios hic habet alma suos.*

L.P.

AD AMICVM HOSPITEM

I N

MVSÆVM ILLVSTRIVM

ANACORETARVM.

P R Æ F A T I O.

VTINAM amice hospes Larij lacus, & proximæ regionis amoenitatem, Musæo huic nostro præfari possem, qua iucunditas tuo genio, rebus nostris ornamentum accederet. Fortassis ea, quæ in religiosa domo minus splendide oculis tuis exhibentur, loci felicitas iuaret; & qui in minima re voluntatem exceptoris aliquam putas, etiam diceres illum supra vires aliquid appetuisse. Potuit Paulus Iovius Episcopus Nucerinus Pliniani fundi heres veteres illius delicias scriptis, & ædificijs instaurare, at in ipsa prope Larij ripa genitus, paternis opibus, & principum favore adiutus. Adiecit ædibus ornatissimis Musæum illustrium virorum imaginibus conspiciendum, quas eruditio, vel militaris gloria euexit; sed affuit eidem Romæ occasio ab aula Summorum Pontificum, quibus perquam familiaris etiam ceterorum principum benevolentiam assecutus est, qua ipsorum, & auorum imagines adeptus facile potuit Musæum magnis accessionibus exornare. Demum auxit rerum suarum magnitudinem ingenio pereleganti, multiplici doctrina, atque eximia in scribendo felicitate, qua celeberrimos priscae ætatis scriptores æmulatus tanto ad eos propius accessit, quanto mediocres eorum citiore gressu antevexit. Nobis autem, quibus neque opes, neque ingenium ad vota contingere, vita

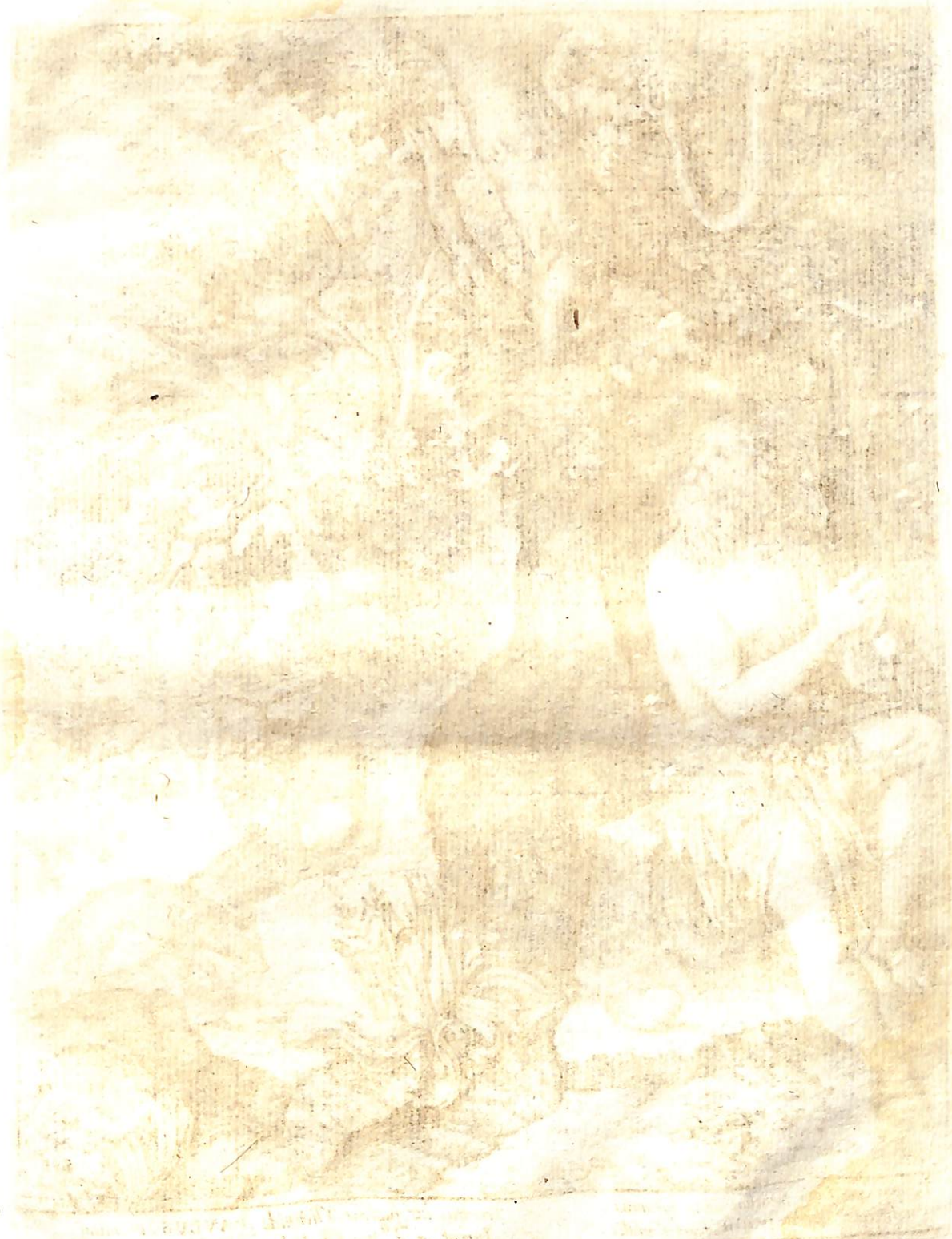
A

laus

laus erit simile quippiam cupiuisse, dum rebus e dignitate gerendis fortunæ liuor intercedit. Quod aspicias Cœnobiolum Fortunato Martyri dicatum, veras amplissimi Monasterij D. Iustinæ delitias, iam olim senectuti, & ocio literario seposui meo. Et quamuis nullis ad luxum, paucis ad ornatum ædificijs abundet, tamen necessaria vsui, & frugalitati Monachorum sic administrat, vt si commodum, nitorem, vel prospectum intueare, id iure non paucis & ditioribus, & frequentioribus præferas. Hoc in tumultu situm est, qui vt cernis leniter assurgens proximo imminet Medoaco fluuius ex alpibus Triden- tinis defluenti, perinde atque turgentes illius iras, quibus frequenter Patau- num agrum populatur, subiectis accolis de specula præmonstrare velit. Flu- minis porro quod alluit Cœnobioli nostri ripas nauigijs ineptum est ob in- gentia saxa, quæ secum rapit, quando niuib. æstu solutis, vel pluuijs autum- nalibus exundans, turbido cursu rupes, arbores, domosque euellit. Sed e sa- xis, quæ lintres arcent, altera est voluptas, dum fluctus his colliduntur edito murmure, qui vel ipsi vigiliæ somnos conciliet. Pisces alit, & si non pluri- mos, tamen haud vulgares. Quæ ædes in occasum vergunt pulcherrima se se offert pars agri Vicetini ab ipso fluuius vsque ad colles extensa, deinde monti- bus obtecta, quos Cimbrorum reliquiæ occupant, adhuc suas clades, & Caij Marij victorias, corporum proceritate, ferocia, & antiquo idiomate conte- stantes. Quæ Aquilonem spectant, Bassanum conspicitur Oppidum vrbibus conferendum, & pluribus earum longe amplius, si ciues, opes, & ædificia co- gites, quibus splendide admodum nitescit. Finditur ab ipso Medoaco, sed ponte coniungitur sublicio quidem, sed qui marmoreis præstet vastitate, & elegantia, quam incolæ ad publicum decus maxima impensa tuentur. Hac breuior in Germaniam traiectus est, vnde mercium confluxus, & commean- rium frequentia, quibus oppidi res eximie augentur. Hac in orientem Tarui- finos, ea in meridiem Patauinos fines aspice quam pulchre de cultu, & fertili- tate certent. Haud facile dignoscas, vtros natura liberalius ditauerit, aut ho- minum industria ad eam frugem perduxerit. Regio tota villulis, & ædibus abundat, quas præ ceteris Venetæ vrbis Patricij regali sumptu extructas etiam condigno rerum omnium apparatu instructas habent. Cœlo fruitur adeo sa- lubri, vt a plerisque nimis tenue, purumque prædicetur. Hiemis rigorem montes temperant in septentrionem protensi, quo fit, vt præter ceteras hor- rorum delitias, etiam exoticæ arbores hic felicius degant, germinent, nec li- gurix, vel Benaci ripis facile concedant. Gens ita literarum, vt armorum stu- dijs apta; sed his aliquanto addictior, quod ex animi elatione frequenter in- cædes ruat, atque iniurias etiam leuiiores acerrime vliscatur. Ceterum erga diuinam rem egregia omnium pietas, ciuiles mores, mira erga hospites offi- cia. Hic igitur lares statuimus nostræ senectæ, quandiu licebit ex indultu

maiorum, quibus libertatem, ac voluntatem nostram submisimus. At ho- spes dum Musæum audis, non tamen arbitreris velle nos specioso titulo Io- uianum illud æmulari; nam in pari studio longe dispar ludit fortuna. Nos a pubertate intra claustra educati de Monachis scribentes ingenitam moribus, ac stilo humilitatem sequimur, ideo etiam tabulas consulto comparationi subducimus, quia neque artificis ingenio excellunt, neque imagines ex aspe- ctu reddunt. Quis enim pictor in deserta feris metuenda penetrauit, vt semi- nudi senis vultum situ squalentem exciperet? Tu Iouium Episcopum, diui- tem, eloquentem, & Regum clientelis fortunatum nosti. Nos hic delite- scentes, rudes, & aulæ ineptos quis norit? Ingenium eadem cupit, pauper- tas negat. Attamen mihi ipsi defuerim, nisi vno exemplo Maximi Pontifi- cis permotum dixerem his maiora animo concepisse. Clemens VIII. vt ab negotijs, & aulæ frequentia interdum fatiscentem animum leuaret, pingi in Vaticano iusserat celebriores totius Italiæ eremos, quæ cupiditatem tranquil- lioris vitæ, ac studium sanctæ austeritatis augerent. Eminuere inter eas Su- blacenses rupes Benedicti nostri specu, & vestigijs clarissimæ. Vallis vmbro- sa Ioannis Gualberti laboribus, & sætu nobilis. Iuga Camaldulensia inter- niues Apennini sanctitate, & arduis Romualdi institutis calentia; atque Al- uernæ montes Francisci sanguine, & Seraphicæ visionis gloria illustres. Has tum primum Musæo nostro expressas minoribus tabulis intulimus, deinde libido sensim nos incescit, vt celebriorum etiam Eremitarum imagines in eo- dem conclau dedicaremus. Ea propter pictori opus locatum est non infi- mo. Elogia prope quadraginta, quot ipsæ tabulæ, ipse conscripseram, vt in Musæo nihil vacuum esset, præterquam desideria amplioris loci, & fortunæ. His substiteram nihil vltra moliturus, cum e Germania res prodijt, quæ si- cut extructi nuper Musæi Religiosi laudes mihi præripuit, ita ad plura elo- gia animum incitauit. Ioannes, & Raphael Sadelerij accurati Cælatores E- remitarum imagines a Martino Vossio delineatas in tabellis aeneis sculps- rant, & euulgauerant, quibus alteras Mulierum Eremitarum adiecerat A- drianus Collaertius æque auide ab Italia nostra susceptas: nam Vossius his regiones appinxerat alicubi peramænas, alibi horridas; has filius & rupibus, eas fluuijs, aut mari ornauerat, vt vario aspectu mens impensius oblectare- tur. Arrisit inuentum commoditati, vt Patrum imagines paruo volumine circumferrem, quas domi maiores tabulæ vix continerent. Et quia meis iam olim elogia subieceram, non displicuit idem officium vniuersis præstare, & ab earum serie nec punctum deflectere. Impellebat animum obscuritas hi- storiarum, quam apposita distica haud satis illustrarent: sed præcipue an- xium agebant imagines quorundam extra limen Catholicæ Ecclesiæ eiec- torum, quas pictor inmixtas memorijs Sanctorum sæde honestauerat, cum

Summorum Pontificum, & Conciliorum censura hæreseos damnati digni habeantur, qui sola nominis turpitudine, & detestabili exemplo, posteritati innotescant. Habes igitur amice hospes Musæi initium, & consilia. Nostram ipse vtilitatem meditare, quando erga diuina obsequia tepidiores talia nobis ob oculos statuimus specula alacritatis, & asperitatis. Hos itineris duces sequi imperamur, hos aspicere, qui salebrosam arctamque viam ad perennem felicitatem labore, & continentia ceteris strauerunt. Horum meritis res nostra creuit, horum precibus stat, ac horum tutela defenditur. Excitant torpentes animos egregia hæc virtutum exempla, vt si quos pigeat imitari, etiam pudeat genus suum ad Sanctos Patres referre, cum ab eorum moribus in turpe ocium, & sacrarum rerum incuriam prolabuntur.

retarum origo, nisi Antonium eiusdem sanctitatis, & propositi virum, cogitatio subiisset, an ipse omnium primus solitariam vitam amplexus esset. Iniecit Deus eam curam seni minime ambizioso, ut de viro excellentiori pie sollicitus eundem extemplo inquireret, atque ex humanis ereptum tumularet. Sed ubi vastæ solitudinis illius sedes? Quod iter in inuio? Ausus tamen est præuia fide incertum iter capeffere, triduum oberrans, donec diuina ope monstrata, ac bestias duces itineris affecutus est. Tunc satyros, & Centauros credita olim poetarum figmenta Antonius allocutus scribitur, atque lupæ sitientis ductu fontem, & speluncam Pauli tenuisse. Exceptus a seniore longe antea præmonito virtutis suæ, & aduentus, agnouit præreptam sibi inchoatæ solitudinis gloriam, neque inuidit. Verum quæ oscula, quæ in complexu lacrimæ, dum alter Pauli desiderio, & labore itineris pene enectus, alter vltra octuagesimum annum expers confortij, sibi mutuo aspectu solatia exhiberent? Auxit huius lætitiæ hospes optato nuntio, quod Tirannorum in Christianos odium, & Idolorum cultus concidisset, atque reddita Ecclesiæ pace diuinæ, & humanæ res apprimè efflorescerent. Etiam res accedit, quæ inter senes humilitatis contentionem excitaret. Fractæ iam ætatis viro calidus alimonia erogabatur a lite ministro, qui panis semissem quotidie afferebat. Is ad hospitis aduentum liberalior integrum panem attulerat, quem dum ille iure ætatis, hic more hospitij diffractum vellet, integrum ad multum diem dimiserunt. Vbi tandem eo pane, & aqua proximi fontis naturæ indultum est, nox sacris precibus insomnis transigitur. Sed iam Pauli mors appetebat, quam Antonius non obscure ex verbis ipsius suspectans ægerrime ferebat, dictitans sibi adimi diem ab ipsa aurora, & sitibundo fontem citius eripi, quam ostendi; quoniam nec liceret cum eo diutius commorari, neque abeuntem sequi. Ille fræno charitatis compescere dolorem suæ mortis, quæ breui perennem felicitatem adipisceretur, & desiderio insequendi se obijcere Dei voluntatem, qui affeclas vellet abundius proficere eo superstiti. Ablegare deinde mœrentem ea obsequij specie, ut pallium olim dono acceptum ab Athanasio Alexandrino Episcopo perferret, quo morte insecuta corpus obvolutum sepeliret. Profectus Antonius e Cœnobio anxius pallium referebat, neque aberat a specu Pauli decimum milliariū, cum illum Angelorum ministerio inter choros Prophetarum, & Apostolorum sublimem ferri conspexit. Ea mortis suspicio senis cursum ad reliquum iter incitauit. Beati senis cadauer ita genibus ad orandum flexis, erecta ceruice, & protensis manibus stabat, ut viuere adhuc, & preces fundere videretur. Sed mors innotuit ex silentio. Et quamuis funebres pompas vetaret solitudo, eas tamen celeberrimas egit Antonius sacrorum hymnorum, & piarum lacrimarum apparatus. Tumulus etiam prodigijs illustris fuit. Nihil aderat quo humus fodi posset,

&

& senilem imbecillitatem durum opus respuebat, cum bini Leones ex eremo vltiori accurrentes immani rugitu, perinde ac mortem Pauli condolent, ad pedes Antonij procumbunt, eosque lambunt officio non vulgari. Sentit illi auxiliares ad tumulum aduenisse. Hi terram vnguibus fodere aggressi scrobiculum aperiunt corpusculo satis, mox erga Senem gestientes ac si missionem postularent, eo annuente in desertum e conspectu relabuntur. Heres ipse ab intestato defuncti Patris accepit mœroris solatium palmeam vestem, Tunica sibi Palmata cariorē, quam celeberrimis tantum diebus Paschatis, & Pentecostes ad obitum vsque gestauit. Hæc Monachorum initia, is Protocremite exitus fuit, cuius gloriæ accedit toto æuo, quod centenarium excessit, fortiter executum esse, quod inconsulto sperat adolescens.

NOTÆ.

AVLO inter sanctos statuta dies est pridie Idus Ian. Anno Decij Imper. primo desertum petiuisse, defunctum Constantij sexto, colligit Baronius in Martyrologio, qui ætatis illius fuit 113.

Vitam S. Hieronymus scripsit, quam ab Amatha, & Macario Antony discipulis accepisse testatur.

Res inter Paulum, & Antonium gestæ præterierunt Athanasium, qui vitam Antonij viuētis scribens eius extrema non attigit.

Pallium Athanasij prophetice a Paulo quesitum morituro corpori inuolucrum, fuisse symbolum Catholice cum Athanasio communionis, idem Baronius pie meditatatur in tertio Annal. ubi etiam plura assert aduersus illos, qui de Centauro, & Satyro ambigentes historiam in dubium vertunt. Præter ea, quæ de his, & marinis Tritonibus ex Plinio, & Alexandro ibi habentur, inter scholia Mariani Victorij mentio est de Satyro Syllæ Dictatoris tempore inuento.

Possè humanam speciem cum bruta sibi maxime simili commisceri, nos testem habemus historiam apud Lusitanos decantatam, & a scriptoribus, Barrio præsertim repetitam, damnata mulieris, quæ apud Insulam desertam relicta, & a Simio compressa eidem filios peperit. Eos tamen expertes fuisse rationis sentiunt omnes, qui nouerunt substantialem hominis formam, nempe ipsam rationem, ab excellentiori agente præcipue deriuare, quæ Simius carebat. Sed neque res integra haberi potuit ex ipsa filiorum natura, quia Simius, famina fugiente ob oculos, illius e nauis aspicientis filios discerpit: Hinc apud nos Centauro, & Satyro, etiam fides. Sed mouent animum Satyri huius verba dicentis, se gregis sui Legatione fungi, & Antonium intercessorem cupere apud

B

re apud communem Deum, quem pro salute mundi aduenisse cognouerant. Hæc non solum rationis vsum præferre, sed etiam quippiam fidei lumen ostendere lector probe cognoscit, quæ tamen longe absunt ab ingenio illius monstri, quod post pauca verba idem Hieronymus petulcum animal appellat. Itaque si in re alicuius momenti, & auctoris summæ integritatis, & eruditionis, licet homini imperito iudicium intermiscere, cogitarem libentius naturalia quidem monstra extitisse, sed miraculosè de admirabili Dei prouidentia erga mundi salutem elocuta. Video enim hic etiam Coruum panis dimidium quotidie afferre, & ad hospitis aduentum annonam duplicare. Vel etiam spectra dixerim diuino permissu oblata Antonio ad itineris indicium, & vitæ subsidium; nam Satyrus idem scribitur Seni palmarum fructus exhibuisse.

Ex Arch.
Eccles. S.
Aniani. Corpus humo effossum iussu Emanuelis Imp. Byzantium translātū, deinde anno 1240. Venetias cura ac pietate Iacobi Lanczio Veneti Senatoris exportatū in D. Iuliani Aedibus pie adhuc seruatur, & colitur; corporis eiusdem parte aliqua Ludonico Hungariæ Regi S. C. concessu anno 1381.

F. Valerio

Progenie clarus, virtute ANTONIVS ardens,
Pauperibus largus, sobrietatis amans,

Castus pijs nūscet precibus ieiunia, et atrī
Dæmonis insultus reprimit atq; dolor.

2

ANTONIVS ÆGYPTIVS.

EGYPTVS etiam apud veteres fæde superstitiosa, exundante postea Euangelio, velut Nilo altero secundata, religiosis apprime viris exuberavit, quorum plures martyrio, plurimi vitæ asperitate claruerunt. Hi non longe a suis villulis, ut sacris rebus impensius studerent, sibi primum cellulas extruere, deinde populorum frequentiam perosi desertas regiones petere, vnde nouercali quadam naturæ illiberalitate cuncta humanæ vitæ solatia exularent. Alterum id martyrij genus, sed vltroneum. Nam quisque sibi ipsi bello indicto, antequam aduersus Dæmones dimicaret, ne domesticorum transfugijs vires hostium augerentur, carnem, quæ ad cognatum hostem facilius descisceret, locorum asperitate, labore, ac inedia macerabat. Et si alibi vñquam fortiter pugnatum est, hic fortissime, vbi Dæmon totus prodijt, neque ut olim spectris, vel suadela, sed in grassatorum morem flammis, ac ferro sæuus. Horum pugilum ducem Antonium tum veteres, tum recentiores efferunt, qui ab eo male cæsus, & semimortuus relatus, cruentis adhuc plagis ausus fuit certamen instaurare, atque sæuiora sustinere, donec Christus militem suum benigno affatu consolaretur. Inde dialogismus ille ceteris athletis vel stimulus, vel solatium. Vbi eras bone Iesu, vbi eras? Hic aderam spectator agonis tui. Idem intra castra (Æthnicorum sepulcra) hostes audacior persecutus nos docuit vires Dæmonis non eas esse, quæ Christianorum fidei, & innocentiae diutius reluctentur. Sed nihil de eo minus fuerat sperandum, qui pridem erogato pauperibus patrimonio, diues vno beatæ æternitatis desiderio sponte ceteris omnibus egeræ coeperat, atque manuum industria sibi victum quærere. Eadem animi magnitudine, qua opes contempserat, etiam voluptatum illecebras, & Veneris procacitatem eum spreuisse, etiam fornicarius Dæmon ab eo sæpius repressus, ac profligatus egregie fassus est. His itaque virtutum auspicijs beatiorē vitam capeßiturus ad instar ceterorū cellulæ sese tradidit, vnde celebriores patres inuisens, more apis, e singulorum floribus succos hauriens virtutis, fruos aliquando perfectioris instituti conficeret. Huius vigilas, & orationis studium, alterius in victu parcitatem, & morum lenitatem pie amulatus iam omnium vnus ipse virtutes expresserat, cum altiora appetens, apud sepulcrum mansiunculam nactus, quod ibi atrocius hostes debaccharentur, diutius consedit. Sed quas illic iniurias, strepitus, atque verbera perpeßus est? nonnihil ex his præfati

Athanas.
Episcopus.

Soz. lib.
I. cap. 17.

præfati sumus, cetera horret animus describere. Sat fuerit dixisse acerrimi hostis pertinaciam, odio inuictam, labore indefessam, Antonij humilitatem, & orationibus fractam exoleuisse. Vltiorem deinde eremum ingressus inter dirutæ arcis ruinas, quas nemo præter aspides, ac lemures coleret, obstructo cellulæ ostio, viginti prope annos latuit. Cibos quidam ex familiaribus afferebat, panes nempe, quibus in sextum mensem vesceretur. Angues ex templo aufugerant, Dæmones adhuc infesti erant, sed viribus toties afflictis longe debiliores. Sed cum virtus in prodigia erumperet, & fama sanctitatis ipsius increbresceret; alij religionis cupidine, alij spe beneficiorum excitati, inaccessum montem peruium fecere, qui etiam, non longe postea constructis passim mansiunculis, in stationem Monachorum diuertit. Horum ipse tunc primum Syriacæ voce Abbas nuncupatus vagantes sub iugo obedientiæ coegit, exemplo, & præceptis instruxit, ut merito Cænobitarum auctor habeatur, quos omnium primus centuriavit. Prorsus e militari ratione. Cum enim antea in eremo veles extra ordines militasset, æquum videbatur, ut postea in Cænobio statarius ordines duceret ubique victor, ubique magnus. Plura illic miracula edidit, & in Dæmonibus depellendis præcipua. Marti-
 nianus quidam Tribunus militum, cuius filiam hi infestam agebant, iussus ab Antonio fide agere, cum abiens fidesque Iesu Christi nomen inuocasset, puellam incolumen recepit. Arsit etiam Pater Martyrij cupiditate, qua secutus aliquando fideles Alexandriam pertractos, non semel se se Christi testem obtulit, etiam spe subeundæ necis ipsis persecutoribus iniurius. Sed diuina ratio discors ab eius voluntate Martyrium, & persecutionem sustulit. Igitur ad montem suum reuersus, cum aduentum frequentia iniquius ageret, ad superiorem Thebaidem fugam iniuit. Dissensit tunc etiam Deus ab eius voluntate, & vocis suæ oraculo ab itinere retractum in vltiorem eremum impulit, Sarracenos eo mercatores sequi iussum. Illic prope montem aquæ riuulo, & proximo palmeto vitæ aptum, quamuis alibi tota eremus squaleret, substitit diutius. Accessit leniendo solitudinis tædio cultus hortuli, & agelli, vnde messis, & obsonium. Sed quid imperuium charitati? Discipuli, quos diximus in priori Cænobio ab eodem institutos, Patris desiderio incensi, quem illic audierant consedis, eo irrumpunt maximo tamen vitæ periculo, quod regio fabulosa puteos, ac fontes vetaret, atque nonnullos ex his siti enecasset. Horum tandem precibus deuictus Cænobium, & patriam repetijt; neque tamen huius recessus memoria adeo oblitterata, ut eum Sæpius non reuideret. Ita Ægyptus Antonij magisterio diu schola virtutum, & sanctitatis fuit; nam præter exemplum continentiae, quamuis ingenium nullis literarum studijs, sed tantum orationis, & meditationum frequentia excoluisset, tamen altiora quæque fidei mysteria penetrabat, eaque aduersus Gentes, & Hæ-

Cassianus
collat. 18.
cap. 5.

& Hæreticos docte, ac diserte tuebatur. Porro Arianii veteratores, ut miram eius sanctitatis, & doctrinæ opinionem in suam rem traherent, falso apud Alexandrinos vulgauerant fauere Ario Antonium, qua voce nihil grauius Catholicorum mentes concussit. At ubi religioni, & famæ consulturus ipse Alexandriam venit, & assertorem se gerens Catholicae veritatis eorum imposturam detexit, non minimum visus est Ecclesiæ contulisse. Verum Ægyptus iam minus capax ipsius gloriæ, famam Byzantium vsque apud Constantinum, & Cæsares filios ablegauerat, qua permoti illum patris titulo, nec semel literis salutarunt. Neque tamen Augustorum ea de se opinio quicquam suæ humilitati detraxit, quin longe humilior effectus cum oblatam Cæsarium gratiam minus appeteret, minimos tamen Ecclesiæ ministros semper maximi fecit. Consecuta est etiam in deserto occultantem se gratia prodigiorum, ex quibus Frontonis viri Palestini insignis curatio fuit. Is pessimo genio correptus dentibus linguam, digitis sibi oculos lædere, ac lumen ipsum odisse. Cum ad virum Dei perrexisset, & salutem obnixè precatus esset, iussus ab eo in Ægyptum redire statim ac regionis illius fines attigit, Dæmone exemptus est. Auxit & Antonij decus virgo Tripolitana, cuius e naribus, atque oculis excrementa defluentia illico in vermiculos putrescebant. Eadem paralisi totum corpus dissoluta, oculis denique oblique contortis, miserum sibi ipsi supplicium viuebat. Tunc forte monachi quidam ad Cænobium Antonij iter agebant, quos parètes securi apud Senen præcabantur pro salute filie legatione fungi. His, cum grauius pro officio agerent, Senex dixit, scire se quale parentum fuisset consilium, quibus morbis puella affligeretur, & ubi substitisset Legationis euentum expectatura, sed iam pro incolumitate eius me exorasse vel ipsi cognoscetis, cum redeuntes restituta incolumitate lætam ipsam, ac parentes reperietis. Ita prorsus nonagenarius iam Pauli primi Eremitarum funus curauerat, & Ammonis Nitriotis animam Sanctorum turmis circumuallatam aspexerat cælum ascendere, eam patriam suspirans, sed nihil de inita olim vitæ ratione remittens. Adijcitur his virtutibus prophetiæ donum, quo cruentam Arianorum in Catholicos grassationem didicit, & discipulis causam mœroris sciscitantibus, post imminentem tempestatem, quam dessebat, asseruit mox secururam tranquillitatem. Etiam Balacio cuiusdam Arianorum patrono mortem præscripsit, quæ vaticinium subsecuta est. Mortem vero suam, quam diu antea expectauerat, cum annum ageret quinquaginta supra centesimum, & prudens prospexit, & religiosus pia alacritate suscepit. Oderat morem Ægyptiorum, qui funerum superbe studiosi cadauera mire exornata humi defodere indignarentur. Propterea salutatis extremum Cænobitis ad interiorem eremum reuersus, post menses aliquot ætatem probe actam, probe clausit. Ibidem a discipulis suo iussu clam sepultus, videri poterat.

Sozom. lib.
1. cap. 13.

Hieron. in
Paulo.

Theodor.
hist. lib. 4.
c. 19. et 20.

Cassianus
coll. 15 ca-
pite 3.
August. de
dineris
Serm. 120.

poterat digno sui nominis sepulchro caruisse, nisi ipsum terrarum orbem famę monumentum, & magnum Athanasium habuisset epitaphium suę virtutis.

NOTÆ.

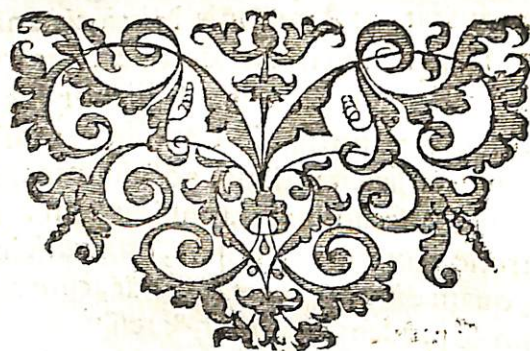
CENSETVR in albo sanctorum sexto decimo Cal. Februarij. Corpus diuinitus reuelatum Iustiniano Imperante Alexandriam deferitur, & in Ecclesia Præcursoris reconditur. Inde post multos annos sublatum apud Viennam Narbonensis Gallie urbem suscipitur, quo frequens diu peregrinatio fuit, sicut in Patavina historia meminimus, cum de Francisco Carrariense iuniore egimus.

Memoria apud Italos celebris est ex supplicio Sacrilegorum, qui facultates Ecclesię ipsius diripientes diuino igne succensi sunt.

Vitam ab Athanasio Græce editam Euagrius Antiochenus Latinis communicauit, in qua etiam Hieronymum laborasse oportuit, qui in Epistola ad Pamphilium prodit rationem interpretandi, & opus suum fatetur præfatiunculam vitæ præfixam.

Idem Antonium enumerat inter Ecclesiasticos scriptores, cuius recenset septem Epistolas Aegyptiace Apostolico sensu conscriptas, quas adhuc legimus in Bibliotheca Veterum Patrum.

Eiusdem præclara mentio est apud omnes fere Ecclesiasticos scriptores, Chrysostomum, Rufinum, Augustinum, Theodoretum, Socratem, Sozomenum, & alios.

HILARION PALESTINVS.

VIS Hilarionē audiens apud parentes Idololatrias Christianæ militiæ rudimenta posuisse, ac deinde sub Antonio militasse, non illico dixerit æquaturum summos Imperatores? Quippe maximus adipiscendæ arti stimulus est magistri gloria; optimaque industriæ mater rerum initijs immixta difficultas. Alexandria literis traditus quamvis cum eruditione plurimam ingenij laudem assequeretur, tamen se se frequentius e schola in Ecclesiam pro-

*Hier. Epi-
stolarum.
tom. 1.*

ripiens, nulla vel coeutorum societate, vel spectaculorum cupiditate illiciebatur. Ineunte pubertate celebrem Antonij famam in desertum secutus, abiecta ex templo togula sacrae militiæ sagum induit, atque sub eo didicit tenera adhuc manu acerrimum quodque armorum genus tractare. Mirum quam breui illic militarem disciplinam fuerit assecutus. Nam bimestri spatio tantiducis exemplo ausus est hostium impetus oratione excipere, vigilijs stratagemata eludere, ieiunijs aggredi, atque humilitatis ordine ubique retento sese tuto in castra charitatis recipere. Tironi initium fecit dignioris stipendij inimica solitudinis frequentia populorum, qui salutis, vel religionis causa ad Antonium confluxebant. Coactus enim patriam reperere, cum parentes iam fato functos reperisset, hereditarijs opibus inter egenos dispersitis nudus pene in proximum desertum abscessit, quod sterilitate ceteris mortalibus inuisum, latronibus mire frequentabatur. Hic adolescens ætatem virtute superans (quintum decimum annum agebat) sacco amictus, incertis sedibus, & fortuito cibo pererrabat, ibi somnum capiens, ubi nox ambulanti opprimeret. Sed in sterili regione qualis fortuitus cibus? Nihil præter carices, & herbas, quarum succo illum aliquando victitasse scriptores meminerunt. Verrente anno cum latronum pauorem exuisset, tuguriolum extruxit, coepitque sarculo terram excolere, & more Monachorum Ægypti e iunco fiscellas texere. Obstupuit perditum genus adolescentis audaciam, qui diutius auderet desertum inhabitare, cuius alij ætate, ac viribus audaciores, etiam aspectum exhorrent. Et quamvis nulla ipsius diuitiarum opinio, neque necis libido stimulet, tamen ut incusso metu illius constantiam experirentur, nocte tota frustra quæsitum mane obuium habuere. Truces aspectus, cruentæ manus, & armorum apparatus, nihil magis animum iuuenis terruerunt, quam si pacis nuncios exciperet. Inquirentibus an latronum incursus timeret, respondit nudo latrones non obfuturos. Quid si mortem intentarent? eam se paratum

C 2 ratum

HILARION fugiens fallacis gaudia mundi
Deserto abstrusus maluit esse loco.
E folijs iuncisq; sibi tentoria texens
Excoluit vitam sobrietate suam.

raturum subire. Constantibus adeo responsis delectati, nocturnum errorem, & inferendi timoris voluntatem confessi, æquiora deinde vitæ consilia se intuituros promiserunt. Abactis horum metu, qui animum sollicitauerat, tugurio cellulam adiecit (an sepulcrum?) se ipso breuiorem, vbi defessa diurno labore membra ægere extenderet. Sed quis pro victoriarum nitore digne referat pugnas, quibus hostem aperta vi, & occultis vbique insidijs prouocantem toties deuicit? Quot annos noctu diuque in armis fuit? Improbis hostis nihil prætermisit, quo inuictam mentis aciem perumperet. Ostenta ad terrorem horribilia, ad molliem spectacula immundæ voluptatis exhibuit; nunc Leonis, nunc vulpis artibus innocentiae struxit insidias. Attamen contra callidum, & præpotentem hostem inuictus stetit adolescens iisdem armorum præfidijs nixus, quibus ab Antonio Dæmonum vires infringi didicerat. Innummeris itaque de hoste triumphis, & gloria subactæ suæ ipsius cupiditatis clarissimus, annos duos, & viginti degerat in ea solitudine, cum fama ipsius e Palestina in proximam Ægyptum effusa multos eo pertraxit opem imploratum. Omnium prima mulier prolis expers, ac propterea marito exosa, felici partu sterilitatem exiit. Altera præclari generis matrona liberos tres morti, quam vitæ propiores, cum Dei seruum suis lacrimis nocte appetente in urbem deduxisset, incolumes recepit. Cæca item foemina lumini restituta est. Obsessos Dæmonibus viros, ac bestias supra naturæ impetus in cetero struclentiores, catenarum, ac vinculorum nexus dissoluere suetas, coram solui iussas manu demulsi, ac imperio Christi, eiectionis obsessoribus, pristinae quieti reddidit. Ingens proinde virtutis admiratio plures eo Monachos traxit, alios etiam plurimos suavitatis religiose apud eum institui. Itaque cellula tuguriolo prium adiuncta paulatim in Coenobium creuit, & prædonum latebræ choros monachorum susceperet, quibus Hilarion ita præerat, ut prodesset. Sed iam ægrorum, & procerum affluxus coeperat torquere ipsius animum, quasi eremo in urbem conuersa nequiret austeritatis, & orationis studia sequi, atque veterem hostem pro desiderijs vlcisci. Biennium igitur huiusmodi curis obuolutus nunquam effugium assequi potuit obicem inferentibus Palestinis, quorum aliquando decem fere millia ad suspicionem fugæ ipsius coacta etiam piam vim minitabantur. At Hilarion aperte experturus quod clau infeliciter cupiuisset, fama discessus consulto euulgata, dum eorum studiis retinetur integræ hebdomadis ieiunium tolerauit, comminatus se potius inedia e vita decessurum, quam non recessurum. Euicit plebis pertinaciam senis constantia, qui cum lacrimis dimissus recta in Ægyptum ad Antonij cellam perrexit, qua lustrata, proximæ regioni iam triennium siccitate laboranti imbres impetrauit. Inde Alexandriam profectus vix securi iam imminenti ceruices subtraxit. Iulianus Cæsar a Christi fide ad Idolorum cultum reflectens,

Hilarion.

Hilarionem a Gentilibus Gazæ Urbis delatum, quod acius in eorum superstitiones inueheretur, edicto proscripserat, immisso lictore qui in eum lege- Sozom. li. 5. cap. 9. ageret. Aderant vbique lictori Gazenses, & cum senem digressum acceperant, Coenobium ipsius funditus exciderant, inde Alexandriam profecti illum ibi ad supplicium operiebantur. Senex tunc forte ad viculum urbi proximum apud religiosos viros diuerterat; & quamuis auide exceptus esset, tamen præcipitante in occasum die discipulos iussit propere asellum sternere extemplo abiturus. Indolere hospites repentinum abscessum, quibus ille fore dixit, ut quam breuissime fugæ necessitatem rescirent. Die postera Gazenses, lictoresque, ut in Senem animaduertent ædes irrumpunt, & diuina ope subtractum periculis falso magiæ nota deturpant. Res apud hospites vaticinium denudauit. At Hilarion deserta vltiora euagatus, cum etiam in Oasi annum fere integrum asperrime degisset, quo non nisi crudeli exilio damnati deportabantur, in occidentem soluens naui Pachinum Siciliae promontorium applicuit. Dum in proximo agello nominis sui, ac virtutis occultator tuto delitesceret, fanaticus quidam Romæ in templo principis Apostolorum euulgauit aduenisse in Siciliam Hilarionem, ut lateret, sed velle se virum prodere. Consensa naui in Siciliam tendit, senis secessum adit, & ad pedes ipsius prostratus depulso Dæmone liber exurgit. Inde multiplex eo ægrorum, ac piorum accursus, & prodigia. Oderat ipse suam gloriam, vnde Adriatico sinu traiectione cupiens in Dalmatia apud Epidaurum latere, ibi longe clarior fuit. Boam ex aquis serpentem maximum regionem late deuantem, accolarum precibus permotus, super struem lignorum conscendere imperauit, & subiecto igne incendit. Etiam æquor maximo terremotu nutans, qui necem Apostatæ Iuliani subsecutus est, cum in urbis perniciem exundaret, obuius repressit. Hac præ ceteris priuatæ salutis dona admiranda eandem viro nominis celebritatē, ac fugæ desiderium peperere. Cyprum clam abit, sed pari successu. Agmen arreptitorum Papho urbe elapsam ad Hilarionis aduentum litus obsidet, naui descendente ambit, ac penè sanitatem ab eo extorquet. Ipse præmissa ad Deum oratione vniuersos fugato Dæmone liberos iubet, sed insignem de eo victoriam sibi in fauiorem pugnam adsciscit: nam in proxima solitudine nactus montem vel Ibicibus imperium, eo lubentius irrepit. Inerat Idolorum vetus fanum, quod Dæmonum infestatione ab incolis olim desertum hætenus larvarum terrore gentem arcebat. Id seni pergratum obuinit, quia cominus poterat hostes laceffere, & senilibus prælijs iucundam victoriarum memoriam sibi reficere, quas vigente ætate ab singulari certamine retulerat. Illic non alijs armis, neque artibus pugnatum est, quam oratione, & ieiunio, quæ illustriora visa sunt in viro octogenario etiam nimia vitæ austeritate confecto. Post annos quinque ex humanis sanctissime decedens iussit Antonij

Zosimus lib. 5.

tonij exemplo corpus suum clam defodi, quod gloria virtute parta, se etiam inuito, plus nimio eluxisset. Ita viq̃iorum domitor, vt etiam inanem gloriam euitaret post mortem, vulgari tumulto susceptus de sepulcri luxu visus est triumphasse.

NOTÆ.

RECOLITVR inter Sanctos duodecimo Calendas Nouemb.

Corpus ab Esichio eius discipulo longa decem mensium simulatione ad sopiendam Cypriorum de eo suspensionem clam ad Maiuma vetus Cœnobium in Palestinam transfertur, quod olim sub Iuliano Apostata dirutum, postea restitutum fuisse oportuit. Locustamen sepulcri in Cypro innumeris fulsit miraculis, ac si videretur Hilarion voluisse, eam gentem solatio prodigiorum consolari, postquam reliquie ablata essent. Itaque Palestini latari sibi corpus Hilarionis adesse, Cyprii in sepulcro gratiam eius spiritus.

Etiam Crypta apud Ragusum hætenus Hilarionis memoria insignis habetur.

Vitam primus græce edidit Epiphanius Salamina Episcopus, quam Sophonius latinitate donauit. Sed longe ea ampliorem Hieronymus.

Apud Pachinum in Sicilia eundem ligna venum attulisse, non discipuli dorso imposuisse, scribit Sozomenus, & Nicephorus; unde laborem, & humilitatem propius intuearis.

Octogenarium decessisse supputat Baronius in Martyr.

ABRAHAMVS SYRVS.

INEDIA macer, quem ex amictu ferino vix hominem dignoscis, Abrahamus est, quem a nuptijs amor solitudinis abstraxit, & ad totius virtutis fastigium emergenti Antistitis sui obedientia martyrij laudem adiecit. Paternarum opum largitione, iugi bello, & innumeris de antiquo hoste victorijs, quemadmodum heroes ceteros coæquat, ita antecellit triumpho nobiliore; quod solus aduersus populos ingenio, & praua superstitione feroces, immane prælium sustentans, eos denique multa sanguinis vi coegerit Christo arma submittere. Eam provinciam plures olim subierant tum Clerici, tum Monachi, etiam audacter speciosum facinus aggressi, sed non pertinaciter, vbi barbarus furor iniurijs, & plagis dæseuijt. Proinde Episcopus vnum Abrahamum suspiciens, illum e Cellula moerentem trahit, & potestate, cui reluctari nefas est, Presbiterum impiæ plebis designat. Dispar adeo militiæ genus tantum abest illum pro vitæ periculo exhorruisse, vt in Vicum extemplo progressus Deo Ecclesiam excitauerit, in quam, velut in arcem, sibi receptus esset, & prædæ locus, quam de hoste victor ageret. Vbi castra munijt, aduersus Templū, & Idola regionis impetum fecit, eaque diruit. At gens eam Deorum suorum stragem adeo acerbè tulit, vt apprehensum Presbiterum, cæsumque pene discerperet, vetante diuina clementia, ne extremo serui sui supplicio publicam iniuriam ultum iret. Lacerum, cruentumque arx recepit, vbi de salute gentis, quam sua sollicitior nocte tota preces, & lacrimas fudit. Mane cum in Ecclesia orans repertus esset, barbaros stupor defixit. Liuebant adhuc membra ab recenti cæde, cum auditores aliquot ad Christi fidem exhortans, iterum a furenti populo cæditur, iniecta pedibus resti extra Vicum trahitur, saxis obruitur, & pro confecto relinquitur. Semiuiuo adhuc Ecclesia per fugium fuit, & maior effera gentis ira, & admiratio. Ita triennium alter mitis beneficio, alter iniuria ferox depugnauit. Augebat etiam Martyrij decus fames, sitis, & omnium rerum egestas, quæ viro contingebant inter infensos populos, & alieni ritus. Deuicit tandem tolerantia improbitatem, & gens paulatim capta innocentia, & sanctitatis nitore, coepit etiam diuinis colloquijs aures admouere. Hinc magis in dies cicurata Abrahamo facile fuit ab auita impietate deducere, eaque eiurata, in Christi fidem transferre. Moram ibi aliquam traxit, vt recens baptismate initiatos reliqua fidei mysteria edoceret. Verum postquam fide, & proposito firmos sensit, dei

D seu

A primis ABRAHAM pietatis sedulus annis Fortiter aduersos fortune pertulit ictus,
Cultor, amans pura religione Deum 4 Obsequio cunctis diues, inopsq; sibi.

seu odio erumpentis gloriæ, seu amore veteris instituti, clam aufugit. Gloria tamen fugientem persecuta est, cum illic ex neophitis suis suffectum sibi ab Episcopo Presbiterum audiuit; in tantum vbertatis, & maturitatis ager deuenerat, quem longa patientia cultum Martyris cruor rigauerat. Sed quem hactenus Eremitam, & Presbiterum spectauimus, etiam militari cultu, & luxu libidini proximo, generoso equo insidentem sequamur in turpem ganeam, quo illum deflexit amor prostitutæ mulieris, & coegit conuiuio laute vino, & carnibus instructo, ieiunium quadraginta annorum expugnare. Metamorphosim aggredior. A cura pastoralis, ad cellulam reuersus, puellam vnicam ex fratre defuncto, religiosæ instituere coeperat, atque eidem Priorem cellulam dimiserat, altera sibi extructa interius, vnde per fenestram alloquium, & eruditio. Non aberat a religione ingenium, nam psalmos, & preces edocta, ieiunijs quoque, ac vigilijs assuebat. Postquam puellares annos egressa est, hereditatem sane amplam erogauit conuiuente Patruo, vt omnis curæ expers cœlesti sponso impensius studeret. At vicefimo inite austeritatis anno corruit misera vitio cuiusdam Monachi, qui ingeniose nequam eimentis religionis, & doctrinæ desiderium ad patrum ventitabat. Itaque infelix stupri foeditate in desperationem acta, se se fuga patris oculis subduxit, & quia nihil ad victum suppetebat, formam, qua mire excellebat, in caupona quæstui euulgauit. Nocte, quæ fugam præcessit, Abrahamo per quietem se se obtrulerat draco immanis, qui præ foribus visus columbam deglutire, in caueam relabebatur. Senex somnium torsit ad odium antiqui Draconis in Ecclesiam Dei; sed quam longe abiactura familiari? Post biduum speciem adhuc draconis aspexit, ad fores reuersam disrumpi, e cuius ventre foetido ipse columbam manu incolumem educeret. Tunc, quia res iterum præ foribus agebatur, suspicatus est sibi potius malum portendi, quam Ecclesiæ. Irrepit suspicio ab Mariæ (id neptis nomen) silentio, cuius iam biduum nulla vox audiebatur, cum tamen alias psalmos recitaret assidue. Hanc terque quaterque frustra vocatam, illico Draconis escam intellexit. Fuga index aderat pessimi cuiusque facinoris; & in virgine suspectabatur facilius, quod inhonestius. Quæ afflictio, quis dolor? Neptem filia cariorem eo religionis, & pudicitiae euectam, vt extra sortem posset existimari humanæ fragilitatis, sua oscitantia, suis sub oculis in præceptis vitiorum corruisse? Hæcine domestici pudoris, & familiæ suæ nobilitas, vt alter decus maculet, alter contemnat? Postquam lacrimis, & questibus pro facti indignitate indulgit, cœlum ipsum suspexit, & Deo rem commisit, interim pro virili scrutaturus, an misera alicubi constitisset. Ipsa biennium in turpi domicilio exposita aduentantium libidini, etiam vitijs potuisset cum veterrimis Scortorum decertare, cum patruus rescivit illam e fuga in lupanaris infamia confedisse. Num ingenuum senis

animum

animum poterat aliud telum altius transfigere, aut veneno sauiore illitum vitam ipsius ad mortem impellere? Sola virtus mortem arcuit, quam moeror inferebat. Attamen illum in aliquam spem erexit is, qui neptis statum nunciauerat; nam iussus reuerti, locum, mores, familiam probe didicerat, & Abrahamo fidus immane opus aggredienti etiam militare sagalum, arma, equum, & pecuniam pollicebatur. Itaque Senex abiecto cucullo miles emergit, pileoque ampliori Caluitium, & canescentes genas celans, sexagenario maior adolescens, in cauponam diuertit, neque inficiatur causam sui aduentus cupitam diu formam illius foeminæ. Subrisit caupo discordem ab ætate cupidinem, sed vt fert avarum genus, mulierem adducit ornatu meretricio lasciuientem. Quo incendio Abrahame tua facies exarsit? Quæ virtus lacrimas repressit? Tibi misellæ nepti, quæ nubes ademittit agnitionem paterni vultus? Quæ cera aures obstruxit, ne blandientis vocem intelligeres, quam milles audieras psalmos, & preces docentem? Profecto ultra humanum caput diuina res. Alloquitur Pater puellam, potat, colludit, illa fabellis miscet oscula, neque senex abnuat, immo ære dato Canam opiparam iubet. Postquam epulis, ac vino indultum satis, nocte iam ineunte in cubiculum adsceditur. Neptem calceas seni detrahare, & in reliquum obsequium paratam, ipse iussam ostium obserare, deinde confedere, manu apprehendit, & detracto pileo caput aperit venerabile, Mariam appellat, precatur patrum agnoscere, lacrimas profundit, filiæ nomen ingeminat, iuuenilem lapsum commiseratur, infert spem veniæ, & sequestrem se diuinæ clementiæ pollicetur. Inhorruit misera saxo simillima præter lacrimas vitæ, & doloris indicia. Nulla vox, pene neque sensus, cum in sceleris foeditate defixa hoc ipsum sub ora patris foedissimum intueretur; hoc data oscula, molles cachinni, hoc ipsum cubiculum, ac lectus quæsitus exprobrabant. Terram spectabat, an se viuentem dehisceret, longe mitiorem arbitrans eam mortem, quam patris aspectum. In silentio assiduus imber lacrimarum, & suspiria, mox singultus, donec compressa inter patris fletus, & preces, ac si inter saxa riuulus immurmuraret, vox erupit, se, suaque in ipsius potestate esse, ac velle se tantum facinus acriori supplicio redimere. Noctis reliquum ille hortamentis, ipsa lacrimis, & orationibus absumpsit. Mane despectis cum præteritæ vitæ ignominia etiam opibus, quas illic meretricius quæstus congefferat, ex lupanari, perinde atque e ventre teterrimo ostensi draconis, victor patris captiuam neptem educeret, eandem in speciosum triumphum trahens ad priorem cellulam reuexit, egregio exemplo pastoris, qui grege per desertum dimisso ouem procul aberrantem quæsiuit, & humeris sublatam gregi restituit. Præstitit etiam neptis abundem quæsiuit, & humeris sublatam gregi restituit. Præstitit etiam neptis abunde, quod sponderat; nam æmula illic alterius Mariæ, quæ Iesu pedes lacrimis rigans proprias sibi maculas lauit, Cruci inhærens, eamque iugi flectu

D 2

inun-

inundans, admissum scelus deterfit, atque ad eam diuinæ gratiæ celsitudinem peruenit, vt nihil peccati apud illam reliquum esset, præterquam ad incrementum virtutis peccati meminisse. Digna profecto foemina, quæ inter clariores huius Musæi Viros, locū, & imaginē haberet, proprio elogio honestādam. Abrahamus, qui olim improbi Dæmonis victor, mox de profano Idolorum ritu triumphauerat, etiam altera redemptæ neptis gloria inclytus, decennium superstes, mortalibus vniuersis, quos in admirationem traxit suæ virtutis, vbiq̃ue memorabilis, immortalibus illico inferendus, mortem obijt vitæ suæ dignissimam, semper tamen facti huius memoria apud posteros rediuius.

NOTÆ.

ABRAHAMO *stata dies est in Romano Martyrologio 17. Cal. Aprilis. Ibidem proditur auctor ipsius vitæ S. Ephræm Syrus, quem in actis idem Abrahamus dilectissimum fratrem appellat. Neque male ex his conijcies affines eos extitisse, quum testetur Abrahamus puduisse, ac doluisse Ephræm infamiae neptis, eumque pro scelere diluendo apud Deum comprecatorem misellæ eidem polliceatur.*

Meminit eiusdem Baronius 4. Annalium ex occasione Ecclesiæ Lampsacena, in cuius paræcia idem Idolatras conuerterat. Minus tamen eidem assentimur opināti de hoc meminisse Ephræm in testamento, si quidem longe antea defuncti mortem in calce ipsius vitæ descripserat.

Itaque rectius dictum credam de Abrahamo altero Ephræm ipsius discipulo, de quo mentio est apud Sozomenum, & Nicephorum.

De alio Cyrense agit Theodoretus in Theopili, siue Patrum religiosa Historia cap. 17.

Alius item Aegyptius memoratur a Palladio in Lausineis numero 105. cuius fortassis ea miracula extiterunt, quæ recensentur a Cassiano Collatione 15. cap. 4. & 5.

MALCHVS SYRVS.

VÆ diræ insequuntur desértores? Sed neque re-
cte dici potuit Malchus institutum deseruisse, quam
uis matris, & patriæ desiderio magis specioso quam
utili, diris caput obiectauerit vix post amissam li-
bertatem, & plura vitæ ipsius pericula, exsatiatis.
Attamen non vacat ruinæ culpa, qui se obnoxium
prebet. Olim coniux puellæ designatus anxios nu-
ptiarum parentes fuga eluserat, & procul patria sub
Abbatis imperio cucullatus prospera aliquot mino-

D. Hieron.
Epist. 10. 1.

ra prælia aduersus Dæmones gesserat, non obscura maiorum virtutum spe.
At ignarus insidiarum, quæ pietatis, & decoris specie struuntur, quam facile
captus est? Suadet callidus hostis impium esse, matrem viduam, longæ-
uamque aliquando non reuifere; posse in patria suo exemplo multos ciuium
ad religionem allicere, & ex ære paterno Cœnobium excitare, vbi numero, &
obsequio ampliore diuinis rebus deseruiatur. Immiscet inelli venenum.
Non indecorum esse, aut inutile, si ex hæreditate quippiam seponat in sola-
tium senectutis. Haufit ille incautus; nec semel ab Abbate missionem postu-
lavit. Qui usu edoctus, senserat Dæmonem cuniculos agere, & aureo calice
diuini, & materni cultus, exitium misero propinare. Itaque Malcho insidias
aperire, & lacrimis obtestari, quod specie charitatis alienæ propriam salutem
proderet. Ille coeptis insistere, donec Abbas irritus consilij missionem in-
dulsit. Iter erat primo Beroeam, tam Edessam, inde in patriam, sed inter
vtramque urbem solitudo Sarracenorum incursionibus patens, quam pro-
pterea viatores non singuli, sed aliqua mora in confinijs coacti numerosiores
capescebant. Malchus promiscuæ turbæ immixtus inceptum ea iter perge-
bat, cum Sarracenorum turba numero, & armis instructa ex insidijs imbel-
lem turbam peregrinorum aggreditur, cedit, spoliaturque. Seruus fit vnusquis-
que fortuiti raptoris, atque parentes a filiis dirempti, viri ab vxoribus, vt fors
ferebat, diuersi abiguntur. Ipse cum vxore alterius captiui, quem alio præ-
dones abduxerant, in prædam vni obuinit non infimæ sortis inter id genus.
Imponuntur ambo Camelis insueta sessione trepidi, & ex alto coram semper
precipitium suspectantes. Eremus petebatur, quæ longo itinere aberat; &
cum humaniores cibi deessent, cogebantur captiui cruentis carnibus, & lacte
vesci camelino. Inter deuia solitudinis tandem prædonis ædes affuere, vbi
ille heri sui vxorem, & filios submisso genu de more gentis venerari coactus,
pecori præficitur, quod inter deserta, vel remotius, pasceret. Id præter om-
nem

Acta prius fuerat cui vita monastica, MALCVS
A Saracenis captus, ouile regit.

Præfectusq; gregi curat pecus, hinc præeunte
Numine, cœnobij tecta adamata subit.

nem spem misero solatium fuit; nam longius ab hero gregem ducens, Abbas sui vaticinium, & desertum Monachorum conturbenium lacrimis, & solitudine vlciscebatur. Etiam animo fixus, vnde pedem auerterat, Monachorum ritus æmulabatur, psalmos, & preces recitans, quas apud eos didicerat; lætus captiuitate eluere facinus male appetitæ libertatis. Victus asperitatem locus dabat, vigilias cura gregis requirebat, vt nisi feliciora contingerent, videretur his aduersis saluti optime consultum. His studijs grex auctus in multam prolem Malchum hero suo ita conciliauerat, vt præmium aliquod eidem meditaretur, quod omnibus tormentis atrocius illum afflixit. Ac si cælibatus tedium, & gregis curam solatio coniugij lenire vellet, concaptiuam Malcho foeminam vxorem despondet, & nuptias recusanti stricto inucrione imminet. Is præsentem foeminam arripit scutum potius, quam vxorem, & alieno periculo gladium euitat. Connubij pignus id acceptum barbari iram compefcuit. Sed cum ambos in proximum specum nox coegisset, timore necis exanimis, & nuptias æque abhorrentes, Malchus in arcto turpis salutis, vel honesti exitij confinio, deslere cœpit, virginitatis decus irrecuperabile illis infami adulterio extinguendum. Et post nœnias, supra vitæ desiderium exosus facti improbitatem, cultum pectori adinouebat moriturus; & sua manu cecidisset, nisi Mulier manum cohibuisset, atque affirmasset, velle se coniugem palam credi, clam sororem esse, & id fœdus summa fide, & silentio obteeturam. Reuixit hic, eamque vxore multo cariorem habuit, sollicitus tamen cum ea ne fœcordia pacis amitteret, quod in ipso belli feruore seruauerat. Mutuus amor opinionem apud heros coniugij fecit, & gregis felicitas, in quem ambo curas coniunxerant, omnem fugæ suspicionem ademit. Ita aliquot annos captiuitas tolerata. Sed Malchi animum semper coquebat prioris vitæ recordatio, qua, dum corpus naturæ necessitatibus deseruiret, mens extrahamam sortem Cœlo inuicta inter Angelos residebat. Ea propter statuerat in mortis discrimen se se dare, vt ab Sarraceno liber ad Christi iugum rediret. Mulier virilis audaciæ, & consilij particeps comitem se se itineris, & periculi pollicebatur. Fugæ videbatur opportuna gregis cura, quæ ambos in solitudinem itinere bidui, ac tridui, domo procul trahebat: Sed consilij oberat flumen proximum ab decimo milliario, quod nec ponte, nec lintre traieciatur. Verum quid non audeat spes libertatis? Hircos, qui toto grege eminebant, binos mactant: ex pellibus vtres conficiunt, carnes in viaticum parant. Noctu fugam initur, & conscensis vtribus pede remige ad vltiorem fluminis ripam appellitur, & nocturno sæpius itinere, quod æstu, ac latronibus loca infesta essent, recta in Syriam abitur. Nihil hætenus incoeptis aduersum. At herus eorum fugam edoctus, cum famulo vestigia fugientium secutus, Camelorum beneficio, & viarum peritia adiutus, in patenti campo

campo ex præalto Cameli dorso conspicuus aduentabat. Quæ fugitiuis ab hero atroci vitæ spes? Vna prorsus, si prætereuntis oculos latere possent. Forte ad dexteram Crypta erat, quæ intra telluris viscera profundius videbatur penetrare. Sed quæ loco fides, vbi serpentes, scorpj, atque id genus venenata animalia Cœlo flagrante delitescunt? facti tamen conscientia, & certa atrocis heri sæuitia, suavit incertum vitæ illic effugium. Itaque in Cryptam descendunt, velut salutem in sepulcro quæsituri. Descensus in binas Caueas ferebat; hi ad læuam flectunt maxima felicitate. Illic dum inter spem, & metum secum colluctantur, famulum probe cognitum audiunt immani voce fugitiuos ad necem inclamantem. Nullum e cauea responsum. Ille, vt latentes extraheret, in Criptam descendit pessimo malo; nam Leæna, quæ in altera cauea fœtum nutrebat, arreptum discerpit. Herus etiam, qui seruum intus arbitrabatur distineri a reluctantibus, exerto gladio ingressus sub aspectibus eorum ab eadem fera lacer interiit. Pulchra de hoste vindicta, nisi exemplum alienæ necis propriæ metum iniiceret. Quid ibi? Persistentibus fame, fugientibus Leænæ vnguibus pereundum. Attamen mora potius, quam fuga, infortunium auertit: nam fera sentiens cubile palam esse, accepto Leunculo mane antro cessit. Illuxit spes aliqua salutis, quam tamen illi non exemplo adesse credebant; veriti Leænæ reditum. Sed vbi post multum diem extra omnem ipsius suspectum trepidatio in audaciam conualuit, e sepulcro victores abscedunt. Hæc miseriarum meta extitit, mox ad obitum vsque felix omnium rerum decursus. Ponè antrum Cameli occisorum reperti opportune captiuos metu, & itinere confectos iuuerunt. His ambo ad Romanorum castra decimo die perueniunt, inde in Mesopotamiam profiscuntur, vbi Camelorum precio deinceps vitæ tranquillioris necessitati consuluerunt. Abbas Malchi olim institutor diem obierat, neque orbatum tanto lumine Cœnobium votis respondebat, vnde progressus Maroniam, viculum ab Antiochia trigesimo milliario, illic se se Monachis adiungit, & Mulierem captiuitatis, & periculorum comitem sacris virginibus commendat, donec ætas fatiscens omnem cupiditatis fomitem restinxit, & charitas ambos sancto contubernio rursus coniunxit. Conuixerunt ad extremam vsque senectam insignes adeo abstinentia, & studio diuini cultus, vt Zachariæ, & Elizabeth simillimos incolæ prædicarent. Stabili hac inter populos fama excitus Hieronymus Dalmata adolescens, mox Eremita, & Sanctæ Ecclesiæ doctor eximius, Maroniam adiit, & virtutem opinione longe clariorem expertus, etiam historiam eorum ad posteros transmisit. Eorum mortem licet scriptores silentio inuoluerint, nullas tamen existimauerit vitæ imparem, cum beatæ perennitatis pignus sit ipsa mors nullius sceleris anxia, & sibi felicitatem ab excessu inchoans.

NOTÆ.

IOCVM habet Malchus inter Sanctorum memorias, quæ in Romano Martyrologio leguntur 10. Calen. Nouembris. Neque plura de eo apud veteres præter ea, quæ Sanctus Hieronymus coram accepta ad multorum profectum scripsit.

Habet ex his religiosus quisque exempla artium, quibus Daemon Seruos Dei specie recti deceptos e portu tranquillitatis auertit in immane pelagus miseriarum, & periculorum.

Meminit eiusdem Theodoretus inter Anacoretas Antiochenas cap. 26. libri quarti Historiæ Ecclesiasticæ, & Baronius in Annal. tom. 4.

IOANNES ÆGYPTIVS.

IC Precursori a sacro fonte cognominis, & vitæ *Eng. cap. i. Pallad. nu. 43.*
instituto proximus, inter confragosas rupes appi-
ctus est, quas non hominum pedes, sed & animi re-
fugiunt. Sic aurum inter montium latebras, & in-
ter cautes gemmæ abduntur nobiliores, vt nullibi
ignauia, at labori pulcher ubiq; locus, ac præmium
sit. Has iuuenis admodum conscendit, senex ad obi-
tum vsque retinuit, austero victu loci asperitati con-
sentiens. Quot saxa aspicias, tot habes præliorum te-
stimonja, quibus cum antiquo hoste acerrimus ipsius debellator conflixit.

Victoriarum præmia nosce gratiam miraculorum, & rerum futurarum præsa-
gia, quibus ille extra Ægyptum apud Theodosium piissimum Augustum, &
principes viros, excelluit, nec semel ab his consultus imminentium bellorum
euentus prædixit. Ad eam vsque ætatem, quam proxima mors clausit, Cœ-
nobiolum, quo se concluderat, nulli patuit; sed aduenientium necessitati com-
passus permisit iuxta ædes construi ampliores, quo tamen nec promiscuum
accessum voluit, neque ad libitum, sed statis diebus, ac viris tantum. Aderant
etiam cellulae discipulorum, qui eos exciperent. Ceterum ipse e fenestra præ-
sentes erudiens, ægros tactu, absentes transmissio oleo incolumitate donabat.
Nullam toto æuo mulierem eò irrepere passus est, quod earum aspectu hostis
molliores animos vexaret, eosque infirmitatis commiseratione illuc detor-
queret, vbi charitas sensim in cupiditatem abduceretur. Ne tamen sexum mor-
bis obnoxium, & in religionem verti facilem, fructu precum suarum frau-
dasse videretur, pluribus earum absens opem, & beneficia impendit. Coniux
Senatoris cuiusdam cæca oleo transmissio illuminata est. Tribuni militum
alteri, quæ virum miserat facultatem adeundi imploratum, domi affore pol-
licitus noctu per somnium astitit, via interdixit, & ægritudinem repressit. Item
militem anxium de vxoris salute, quæ domi vtero laborabat, admonuit ea
die foetum enixam vitæ periculum adiisse, atque euasisse. Nihil domi ab re-
deunte præterea repertum est. Quis vaticinium negauerit? Verum priuatam
rem poterant domestici parietes suppressere. Alterum insignius fuit; Æ-
thiopes, qui proximam Sienem incolunt, castra Romanorum apud Cyrenem
in confinijs arcebant, ne intra prouincias more gentis populabundi irrumpe-
rent. Sed hi numero aucti vltro in Romanos inuehantur, eosque maxima
clade attritos in castra compellunt. Præfectus agre his se se continebat mili-
tum paucitate, ac trepidatione veritus in discrimen castra, & prouinciam da-
re.

Duxit IOANNES rigidam sine cramine vitam. Rupe caua sedem sibi legit: ibiq; petulcam
Affectus prauos sobrietate domans. Carnem sub mentis compulsi ire iliquit.

re. Et quia cladium, & victoriarum auctorem Deum sciebat, ad Ioannem ipsius seruulum confugit, orationis opem flagitat, refertque. Consequitur Limenarchæ fidem belli exitus, & egregiam de hoste victoriam obtinet eo ipso die, quo illum Ioannes iusserat signa conferre. Sed etiam vox huius vaticinij paulo ultra Cyrenem. Alterum de Maximi excidio, qui imperium inuaserat, longe maius totum pene orbem terrarum circum egit. Nam Theodosius priusquam in Maximum ab oriente exercitum duceret, Ioannem percontatus de suscepta in Tirannum expeditione accepit maximum bellum minimo cruore, & insigni ipsius victoria quieturum. Eodem spiritu Eugenij item nefarie Romani imperij decus occupantis excidium, sed maiore vtriusque exercitus cæde, eidem Theodosio prædixit. Porro vaticinium vbique decantatum, & apud omnes illius æui scriptores celebre, contigit etiam Palladij Galatæ (utinam non Origenistæ) præsentis testimonio firmari. Tunc forte idem ad Ioannem venerat, & inter comites assidens Senem audiebat, qui de Religiosi viri pedia sermonem instituerat. Is salubrem admodum doctrinam prophetico nuncio ita clausit. Hodie deuicto Eugenio, & late pacato Romano Imperio, Theodosij Epimicia Alexandriam perlata recipiuntur: neque his diu superuiuet Cæsar, cui trāquilla mors imminet. Vitæ breuitas, & mortis genus vaticinio egregie responderunt. At sermonem coram exceptum Palladius scripsit, in quo piam eruditionem exemplis instructam, & scripturarum auctoritate firmam lector iure admiretur; præsertim cum nesciat quomodo Senex intra cellulæ limen persistens ceterorum Eremitarum arcana rescierit, nisi edoctus spiritu prophetiæ, quo varios hæctenus bellorum euentus, ac regionis fertilitatem, vel sterilitatem præsciuerat. Post impertita tot ægris remedia, post exhibitum peregrinis obsequium, tres & quadraginta annos muro septus nihil in cibum sumpsit, quod igni admoueretur, sed nec aliquando, nisi post occiduum solem. Fortassis exemplum Diui Præcursoris excitabat, cuius dapes didicerat in eremo fuisse locustas, & mel siluestre. Eiusdem etiam studiosus martyrium fuerat æmulaturus, si alter Herodes iugulum appetiuisset. Verum habeat suum decus Martyrij cupido, & sanguinis effusionem compenset macies tanto ieiuniorum, vigiliarum, & carceris squalore non minus laboriose acquisita, quam in annum ætatis suæ nonagesimum constanter tolerata. Ante obitum præsciens optatæ migrationis cum prohibuisset, ne quis discipulorum ad se accederet toto triduo, extremū diem obiit, visus etiam post mortem poplite in orationem flexo voluisse cursum vitæ sistere eo silentij, & orationis studio, quo acceperat.

N O T Æ.

AB ETVR in albo Sanctorum 6. Cal. Aprilis.

Elogium ex Euagrio, & Palladio constat.

Nos præter ea, quæ de Ioanne apud Hier. Epistola ad Ctesiphontem, Augustinum, Ruffinum, Theodoretum, Prosperum, & alios leguntur, comperimus apud Cassianum Collatione 2. cap. 2.

Diabolicam illusionem, qua Deo permittente coercitus est, ne deinceps oblitus moderationis corpus ieiunio conficeret.

Etiam in primo Dialogorū Sulpitij Severi, referente Posthumiano, habes duo insignia exempla obedientiæ, & patientiæ Ioannis: alterum in irrigatione aridi scipionis, alterum in impulsu saxi pregrandis.

De eodem sæpius agit Baronius Annal. tom. 4.

THEONAS OXYRINCÆVS.

LIBEAT post imaginem Theonæ hac oris maie- Eng. ca. 6.

state, oculorum nitore, canicieque suspiciendam, etiam ingenium admirari, quo triumphalem virtutum viam ingressus, ea prius se ipsum captiuum traxit, mox de hoste acerrimo triumphum egit. Docebit profecto non alijs armis Dæmonis imperium everti, quam quibus victor cupiditatum animus se ipsum vicerit; neque arduum esse eidem hostes subigere, qui seipsum subegerit. Sed quod de te ipso decus, quis de hoste triumphus? Theona? Non satis videbatur opes, lares, atque parentes deseruisse, ut ut pauperrimus Christo adhæreres, atque arcta specula conclusus vitam ab omni vitæ desiderio immunem degeres, Dæmoni terramento, mortalibus miraculo esses, nisi etiam stupente Cœlo triginta annorum silentio nomini tuo immortalitatem dares? Efferat vetustas iactabunda, sed non conferat tecum, Harpocrates, & Pythagoras suos; cum silentij illorum origo a studijs, vel fictæ religionis, vel humanæ sapientiæ prodeat, ut ad scopum brevis gloriæ finiat. Tuum vero a diuinis obsequijs cæptum, eaque longe diuturnius, non nisi in excessum charitatis desinat, qua miserorum supplicio intercedis. Iuuat enarrare nobilem institutæ taciturnitatis lapsum, ut qui virtutem continentiae triginta annorum admiratur, contemptum ipsius ex occasione longe clariorem commendat. Prouectus Theonas diuina ope ad apicem Christianæ perfectionis, etiam miraculorum gratiam acceperat, suetus ægros e tota regione confluentes tactu incolumes remittere. Aberat omnis gloriolæ, vel quæstus cupido. Sed quia discordant hominum ingenia, ut singuli ad vitia, vel virtutes defleunt; incessit quosdam perditissimos suspicio quod ab ægris precio salus redimeretur, eoque Senem pecuniæ plurimum corrasisse, quod apud illum eadem cellula abderetur. Digna suis auctoribus opinio, nec dispar improbitati audacia, qua in facinus itum est; quamuis etiam impius quisque ab euentu cognouerit diuinitus permissum esse, ut Theonæ pauperiem, adhuc meritum inter populos obscuri nominis, infamis latronum auaritia illuminaret. Furto silentium quærebatur, quod nullum extitisset superstitæ Theona. Itaque etiam mitissimi viri nece condita, illum nocte intempesta adoriuntur. Ipse ex somnis, ut Sanctorum Patrum mos est, nocturnis hymnis, & precibus Deo gratias concinere, orationi inuigilabat. Sed cum scelesti se se in conspectum dedissent, contorta in eos oratione beati senis ita obriguerunt, ut nemo muros attingere, non tela expedire,

Officio calami taciturnus voce, THEONAS
Iugiter erudit communivitq; suos.

Quos morbus vel debilitas affligerat, ad se
Adductos valida restituebat ope.

expedire, sed neque loco moueri posset. Diceret brachia catenis obstringi, pedes inhærere vestigijs, nec quicquam in corpore liberum præter os, quod tamen concepti facinoris conscientia obstruebat. Ita noctem metu proximi exitij luctuosam agentes diem longe atrociorē operiuntur. Aurora vindex nocturni sceleris multos illuc mortalium contraxit, qui e propinquis villulis religionis, vel salutis causa frequenter ad virum Dei accedere consueuerant. Ab his probe agniti sunt latrones, & aucta est suspicio maximi cuiusque facinoris tum ex armorum apparatu, tum ex prodigio interdictæ libertatis. Itaque hærentes miseros vinciunt, & dum miraculi occasionem requirunt, furtum, & mortem Theonæ meditados audiunt. Omnium mens fuit vtrumque scelus incendij supplicio vindicare. Non ligna, non ignis aberat; & cura omnium de salute pij Patris, & ceterorum exemplo sollicita. Facinorum extrema ea dies, ac vitæ erat, nisi Theonas illorum necem miseratus in has voces silentium tricennarium corrupisset: Incolumes abire eos permittite, nisi vultis abscedere a me gratiam curationum. Vox, ac si Cœlo delapsa esset, populum mouit statim damnatos exsoluere, illos vero se se arctius illigare. Nam quisque eorum mutatis repente vitæ consilijs ad proxima Monasteria perrexit, atque inita religione patratum scelus, studuit obliterare. At senex vltus iniuriam beneficio, etiam taciturnitatem in posterum adamauit, & cum diruto pariete cellulae ostium aperuisset, vnico oblectabatur solatio vastam Ere- mum noctu peruagari. Constans fama fuit, siluestres feras tunc ad eum ve- nire, & cellula egredientem comitari consueuisse, quas idem rediens, e pro- ximo puteo potaret. E vestigijs Caprearum, bubalorum, ac similibus circa ea loca plurimis, famæ fides. Attamen qui silentium perinde horres, ac ti- ramum humanæ libertatis, quæ vnus linguae ministerio immensos animi fluctus exoneret, & si eos silentio comprimat, spumam ipsa ac falsedinem in suam vertat perniciem, potes etiam temperamentum ipsius accipere, quo Theonas moerorem, ac tedium leniuit. Ægyptijs literis probe excultus, Græ- cas item ac latinas familiares habuit, quarum auxilio sacros libros euoluens sibi solatium, ceteris eruditionem parabat. Palladius inter plures testis est, peregrinos patria, ac lingua discordes, scriptis tabellis ab eo exceptos esse erudite. Itaque iugiter oranti, aut scribenti, numquam ocium adrepsit, quod mentem ab instituto auerteret; sed neque vlla humanarum rerum sollicitudo, quæ sermonem prouocaret. Quod si æstus diuini amoris, aut doctrinæ sola- tium, humanæ lubricitati non obstitissent, profecto irritus labor fuerat na- turam cohibere, quæ iacturam libertatis per ocium impensius dolet, & in ope- re facilius obliuiscitur, instar ferramentorum, quæ usu splendent, ocio eru- ginem contrahunt.

NOTÆ.

E Theona scribit Enagrius cap. 6. & Palladius in Lausiac. num. 50. meminit eiusdem Sozomenus Hist. lib. 6. cap. 28. & Nic- phorus Calist. lib. 11. cap. 33. Qui etiam asserit Ammonij Ta- bennesiorum discipulum extitisse.

De silentio, & eruditione omnes consentiunt.

Alter etiā ab hoc creditur Theonas ille, qui apud Cassianum collat. 21. cap. 8. scribitur rogata saepe frustra uxore, mox deserta, ad Cænobium confugisse. Idem promotor collationis 21. etiam auctor perhibetur collationis 22. & 23.

APOLLONIUS

HERMOPOLITES.

THLETARVM constantia retusa Dæmonum vires eo deuenerant, vt etiam impuberes Sacrae militiae nomen darent, auderentque singuli sub signo crucis vno fidei clipeo obtecti non solum irruentem aciem sustinere, sed etiam stantem inuadere. Quippe a crepundijs docti delitijs abstinere membra ad luctam durauerant, animumque aduersus vitia robustissimum afferebant. Sic Apollonius quintodecimo ætatis suæ anno potuit audacter in arena hostem laceffere, eaque victor late spaciari tot vbique erectis de hoste tropheis, quotam pugnandi copiam fecit bellum quadraginta annorum. Miraris hospes illum semicinctum oculos in coelestem radium intendere? Diuinum oraculum est coelo erumpens, quo idem iubetur ad proximam regionem descendere illic pluribus profuturus. Tunc rerum potiebatur Apostata Iulianus, qui fidem Christi e mentibus ante susceptos fasces Romanæ Imperij, postea apertus hostis aduersus eam secures expedijt, atque piorum sanguine late asperfit. Huius opera Dæmon in deserto toties profligatus, rursus ad vrbes reducit, restituit Idolorum cultu, & apertis inanum Deorum delubris, quibus ille acceptum imperium referebat. Porro eius odium haud minus fidei contulit, quam Lydius lapis auro ferat, vel tyrannorum persecutio viris immotæ mentis, & probitatis. Apollonius apud vicos frequentiores speluncam nactus, primum innocentia, & asperitate vitæ, deinde hortamentis cepit fideles firmare, & Gentiles miraculorum beneficijs allicere. Monachi etiam plures ad eum confluxerunt, quibus illic Coenobium ædificauit, & inter procellas sæuientis persecutionis Trierarchus optime præfuit. Et quamuis flagraret martyrij cupitate, atque vltro se se persecutoribus offerret, nunquā tamen ausus est illum quisquam accusare; immo aliquando carcere clausum coactus est Centurio illæsum dimittere. Ea carceris occasio memoratur. Iulianus, vt Christi obsequium minueret, viros etiam religioni addictos iusserat militare, quamuis postea omnes Christi fideles a militia repulerit. Tunc Monachus in oppido militiam detrectans in carcere detinebatur, quem Apollonius adiit, vt constantiæ admoneret. Hæc in carceris vestibulo extra clathros agebantur, quæ Centurio in crimen maiestatis vertit. Iubet igitur obduci fores vestibulo, & ibi Apollonium, & socios custodiri.

Theodore.
Hist. lib. 3.
cap. 6.

Solungus postquam primis errasset ab annis Linqere desertum diuina voce iubetur.
Austeræ vitæ cultor APOLLONIVS, & Legisq. in populum spargere dogma sacre.